

juuli 2006

IX aastakäik

2 (33)

Fenno-Ugria infoleht

Infoleht võrgus:

<http://www.suri.ee/il/>

(NB! Olemas ka kõigi
numbrite sisuregister)

ISSN 1736-0358

**15 aastat
Fenno-Ugria
taasasutamisest**

**XXII IFUSCO:
tähelepanekuid
tudengi-
konverentsilt
Marimaalt**

Kiri Marimaalt

**Metsameestega
Udmurdimaal**

**Ersa keele päevad
Eestis**

**Mari sangar tuleb
taas**

**Täna on jumal
ingerisoomlane**

**Fenno-Ugria
Hõimuklubi
kevadhooaeg 2006**

**MTÜ Fenno-Ugria
Asutuse tegevus-
aruanne 2005**

**Toimumas ja
tulemas 2006**

15 aastat Fenno-Ugria taasasutamisest

1927. aastal asutatud Fenno-Ugria Asutus tähistas 3. juunil Eesti Vabaõhumuuseumis oma tegevuse taastamise 15. aastapäeva soome-ugri päevaga. Vihmase ilma tõttu Kolu kõrtsi tallis toimunud üritusel oli võimalik tutvuda nii Fenno-Ugria Asutuse kui ka Eestis tegutsevate soome-ugri rahvaste seltsidega. Välja olid pandud soome-ugri rahvaid ja nende seltsi tutvustavad stendid ning infomaterjalid, samuti valik nende rahvaste käsitööesemeid ja raamatuid. Esinesid siinsete soomeugrilaste – Eestis elavate ersalaste ja ingerisoomlaste – folklooriansamblid, lisaks tšuvašid. Mordvamaalt oli kohale sõitnud folklooriansambel *Kelu* ("Kask").

Peo puhul võtsid sõna (vasakult) Tõnu Seilenthal, Linnart Mäll, Jaak Prozes ja Merike Lang
Foto: Eha Viluaja

Üritusel astusid sõnavõttudega üles Eesti Vabaõhumuuseumi direktor Merike Lang, Fenno-Ugria Asutuse juhatuse esimees Tõnu Seilenthal, Esindamata Rahvaste Organisatsiooni Tartu Koordineerimiskeskuse direktor, ühtlasi ERO peasekretäri asetäitja Linnart Mäll. Asutust tervitasid Eesti Mordva Kultuuriseltsi esinaine Natalja Konstantinova, Eesti Ersa Kultuuriühingu "Sjatko" esinaine Raissa Klinova, Eesti Tšuvaši Kultuuriseltsi esinaine Iraid Zahharova ning külalised Mordvamaalt. Sünnipäeva puhul oli tervitustelegrammi saatnud *M. A. Castrénin seura* Soomest.

Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogus (Rävala pst 10) avati näitus "Fenno-Ugria: 15 aastat taasasutamisest". Näitus jääb avatuks 28. augustini.

1991. aastal sai selgeks, et väikesed Eestis tegutsevad soome-ugri seltsid ei suuda Venemaa soome-ugri rahvaste toetamiseks ja tutvustamiseks kuigi palju ära teha. Eesti soome-ugri liikumine vajas laiemat kandepinda. Seepärast otsustati seltside initsiatiivil kutsuda uuesti ellu Fenno-Ugria Asutus. 30 organisatsiooni algatusel taassündinud asutuse liikmeskond on praeguseks ületanud 50 piiri, hõlmates nii ministereiume, kohalikke omavalitsusi, kõrgkoole, instituute, raamatukogusid, loomingulisi liite kui ka erinevaid seltsi.

Järg pöördel

Pärast taastamist kujunes Fenno-Ugria Asutus eelkõige idapoolsete soomeugrilastega suhtlemise keskuseks. Fenno-Ugria olul on Eesti esindamine Soome-Ugri Rahvaste Konsultatiivkomitees ja soomeugrilaste maailmakongresside ettevalmistamine. Fenno-Ugria korraldamisel toimuvad üle-eestilise suurüritusena iga aasta oktoobris Hõimupäevad, samuti tähistatakse soome-ugri rahvaste rahvuslikke tähtpäevi. Fenno-Ugria on korraldanud kuuenda soome-ugri folkloorifestivali 1997. aastal, teise soome-ugri ajalookongressi 1998. aastal ja kolm etnofuturismi konverentsi. Neilt konverentsidelt on etnofuturism levinud nii itta kui põhja ning on muutunud esimeseks Eestist lähtunud kunstivooluks.

Tšuvašid kaunistasid pidu oma laulude ja toredate rahvariietega.
Foto: Eha Viluoja

Lauluringis ühinesid Mordvamaa külalised ja Tallinna ersad.
Foto: Eha Viluoja

Fenno-Ugria Asutuse korraldamisel toimus 2004. aastal Tallinnas Soome-ugri rahvaste IV maailmakongress. Fenno-Ugria kaasabil on kümned organisatsioonid ja sajad inimesed leidnud endale Venemaa soome-ugri aladelt koostööpartnerid.

Ka on Fenno-Ugria algatanud soome-ugri üliõpilaste koolitamise Eestis ning tulnud välja mõttega luua soome-ugri rahvaste toetuseks Hõimurahvaste Programm, idee, mille Eesti riik täide viis.

Fenno-Ugria Asutuse juures töötav Soome-Ugri Rahvaste Infokeskus (SURI) on pannud aluse soomeugrilaste meedia-alasele koostööle. Selleks on SURI muuhulgas korraldanud 1997. aastal seminari "Internet soome-ugri inforuumis" ja 2000. aastal Põhja-Euraasia põlis-vähemuste meediaümarlaua. Nende kohtumiste tulemusena on moodustunud soome-ugri infovõrk ning loodud analoogne infokeskus Komi Vabariigis Venemaal.

Jaak Prozes

XXII IFUSCO: tähelepanekuid tudengikonverentsilt Marimaa pealinnas Joškar-Olas 18.05–22.05.2006

XXII soome-ugri üliõpilaste rahvusvaheline konverents (International Fenno-Ugric Students' Conference = IFUSCO) avati 19. mail. Avamist juhtisid Mari Riikliku Ülikooli teadur Nikolai Ossipov ja Mari Noorte Liidu U-Vij praegune juht ja anti-oranži liikumise tegelane Jevgeni Aleksandrov.

Väga tore oli jälgida, kuidas rahvas plaksutas, kui inimesed asusid oma kohtadele presiidiumis. Ka Vene Föderatsiooni presidendi esindajale Volga Föderaalsetes Ringkonnas Aleksandr Konovalovile ja Mari Vabariigi presidendile Leonid Markelovile plaksutati, aga kolmandana saabuvale ungari kirjandusteadlasele Péter Domokosile korraldati peaaegu ovatsioon. Kontrast plaksutamises oli hästi tuntav.

Esimesena astus üles Konovalov, kes rääkis, et Vladimir Zorin on Strasbourgis kokku leppinud, et Euroopa Nõukogu korraldab Volga Föderaalsetes Ringkonnas, kus on unikaalne sallivuse kogemus, selleteemalise konverentsi, sest Euroopaski on sallivusega – tema sõnul "pehmelt öeldes" – probleeme. Konovalov tõstis esile, et XXII IFUSCO konverentsi osavõtjate arv on rekordiline. Ta väljendas seisukohta, et emakeelseid raadiosaateid ei

tohi vähendada. Konovalov oli teada saanud, et just IFUSCO avamisega samal päeval luuakse soome-ugri ülikoolide assotsiatsioon. Volga Föderaalsetes Ringkonnas oli olnud idee luua rahvusvaheline soome-ugri rahvaülikool. Konovalov teatas, et 22. mail koguneb tema juures Tsiivilühiskonna institutsioonide arendamise ühiskondlik nõukogu, kellega ta kutsus üles tegema koostööd.

[Käesoleva ülevaate kirjutaja märgib omalt poolt, et soome-ugri ülikoolide assotsiatsiooni loomise koosolekul oli küll Ungari esindaja, kuid Eestist ega Soomest polnud kedagi, ja pole ka teada, millega asi lõppes. Meedia vahendusel on teatavaks saanud, et Tsiivilühiskonna institutsioonide arendamise ühiskondlikku nõukogusse kuulub ka Svetlana Smirnova, Vene Riigiduumaa saadik Udmurtiast.]

Markelov rääkis, et tänu rahvuskultuuri heale rahastamisele võib see mitte ainult säilida vaid ka tugevneda. Eelmisel aastal avati marikeelne radiojaam. Sel aastal kavatakse koostöös RenTVga teha marikeelset teleprogrammi. Eelmisel päeval hakati ehitama Presidendi rahvuskooli hoonet, mis saab valmis

1. septembriks 2007. Marikeelsete raamatute trükiarv aastas oli ühtekokku 42 000.

Mari Eli presidendi ukaasiga anti Péter Domokosile üle aukiri. Domokos pidas kõne. Rahvas plaksutas innukalt.

Neljas esineja oli Mari Riikliku Ülikooli rektor Vitali Makarov, kelle venekeelses ettekandes oli tunda mari aktsenti. Ta kasutas väljendeid "lähi- ja kaugvälismaa" ning mainis ka soome-ugri ülikoolide assotsiatsiooni loomist. Lõpuks andis ta Domokosile ülikooli poolt aukirja.

Viiendana kõneles X fennougristide kongressi peasekretär Ksenofont Sanukov kongressist, teadusest ja sellest, et ajakirja *Finnougrovedenije*, mille peatoimetaja ta on, 2006. aasta 2. number tuleb IFUSCOst.

Sellega tervitused lõppesid ja järgnes kaks temaatilist ettekannet.

Jevgeni Aleksandrov rääkis soome-ugri noortest, peatudes pikalt Soome-Ugri Rahvaste Noorteassotsiatsioonil (SURNA). Assotsiatsiooni juhatuse esimehele Vassili Petrovile sõna ei antud, millest tuli hiljem juttu ka Internetilistis www.mari.ee. Aleksandrov mainis ka Fenno-Ugriat ning tõdes, et MOTMil (turgi rahvaste rahvusvaheline organiosatsioon) ja SURNA-l on probleemide lahendusteel ühised. Esineja tutvustas käigusolevaid projekte, sh Marimaal tulevat mari noorte foorumit. Ettekande põhiidee oli, et tuleb pidada dialoogi ühiskonna ja võimu vahel, ning selles on ühiskondlikel organisatsioonidel oma osa täita. Ettekande kaasautor oli Nikolai Ossipov.

Udmurditar Olga Semjonova ja mari Gennadi Salmijanov tegid ettekande Internetist soome-ugri inforuumis. Ettekanne oli hea ja praktiline. Juttu oli *unicode*st (soome-ugri keelte kirjamärkide kasutamisest Internetis), seda paljuski eestikeelsete veebilehekülgede põhjal. Rahvas oli aga selleks ajaks juba väsinud.

Konovalov ja Markelov viibisid kohal avaistungil lõpuni, ainult folklooriansambli esinemine jäi neil vaatamata.

Peale lõunat ja järgmisel päeval, 20. mail toimus töö sektsioonides.

21. mail sõideti Suur-Tšarnuri külasse mari loodususu palvusele. Öhtust söödi vabas õhus.

22. mail toimus konverentsi lõpetamine ja hea kontsert. Marikeelne rokkbänd oli eriti hea. Üllatusena tuli pöördumine IFUSCO osavõtjate nimel tänuavaldusega Marimaa presidendi Markelovi poole. Teksti, mille luges ette Mordva Riikliku Ülikooli asedekaan teadustöö ja infotehnoloogia alal Aleksandr Kotševatkin, ei olnud IFUSCO-l osalejad enne näinud. Ega olnud ka hääletamist selle vastuvõtmiseks. Kotševatkin pakkus Mordvat IFUSCO järgmiseks toimumiskohaks, mis ka hääletusel heaks kiideti. Järgmine IFUSCO on kavas pidada Saranskis 2007. aasta mais.

Konstantin Zamjatin

Lisalugemist: Aleksander Fridom, Mõtisklused IFUSCO teemal: kuidas sobivad kokku üliõpilased ja poliitika? – <http://www.mari.ee/est/articles/polit/2006/06/01.html>

Kiri Marimaalt

Tere!

Nüüd hommikul tilgub Marimaal akna taga vihma. Miljardid veepiisad pesuvad pealinna, viimased märgid kohale tormanud kevadest kaovad ja muutuvad märjaks saades esimesteks suvehaku märkideks. Nagu meil koduski. Kodus Eestis, kus sõnajalad juba kõrged, külades korjatakse jaanituledeks risu ja oksi, istutatakse, külvatakse ja kastetakse, linnades lõpetatakse koole, rabeldakse töökohtade ja kodude vahet, passitakse pikkades liiklusummikutes ja vaigistatakse närvirakke, mis vajavad vaid rahu.

Eile oli mul rahu. Vähemalt mõneks tunniks, kui me pikas porises hanereas Suur-Tšarnuri külast üles hiemäe poole liikusime. Marilased kõige ees: mehed valgest vildist mütsides, naised kirjudes rätikutes, kroogitud mustades pealiskuubedes. Meie kallites linnariietes, mis äkki selles ümbruses ei tundunudki moodsatena. Seal kõrgete hiiepuude all seistes hakkas mul õhukeses mantlis lausa külm. Pugesin vanade naiste hulka sooja. Nad seisisid mu ümber nagu müür, soojad ja kirjud, mind aegajalt oma tööst krobdate kätega paitades ja omas keeles vaikselt naerdes ja midagi seletades. Olin äkki nagu tiiva all. Hakkas rahulik ja hea.

Puud sahisesisid ja linnud lendasid rõõmsalt siutsudes kahe metsatuka vahet. Teadsin, et seal eemal kaunis künkametsas on nende pesad. Seal asub tõeline hiis, kuhu isegi kohalikud inimesed lähevad haruharva ja kuhu nii suurt hulka külalisi iial ei viidaks. Seal ta oli – tänapäeval veel elus, ürgvana, kuid ikka veel heleroheline hiis. Valgetes viltmütsides mehed kõnelesid pikalt ja rahulikult, silmad kaugete puulatvade poole pööratud. Nad teadsid peast head hulka vanu looduspalveid. Ümbrus vastas tuulekohina, lindude säutsimisega. Ja ime

küll – selle sünge taeva paksu pilvepalaka lõhkikärsemisega. Palvus oli lõppenud. Tumelillade pilvede vahelt ilmus päike. Säratas kiired puutüvedele, nimeste palgetele, vilkalt liikus kuldne valgus pikkadele kirjatud pühaserättidele, vahaküünaldele, ümaratele saiadele, sõiradele, värvilistele kanamunadele ja teistele ohvriandidele puujuurtele asetatud valgel kangal.

Mari palvus Suur-Tšarnuri külas. Foto: Madis Tuuder

Aga nüüd siis vihm. Nii pidavatki olema, et loodupalvuse päikesepaistele järgneval päeval on vihm hea märk. No hästi. Aga eile õhtul viidi meid veel ühte külasse sügaval metsas, kus puude alla raudsipelgapesade vahele olid kaetud pikad peolauad. Tundsin, kuidas me, noored siiski loodusrahvaste nime ei vääri. Mis hullus paneb armastama seda plärisevat süntesaatorimuusikat! Õ-ts, õ-ts, õ-ts... Suhelda ei saa, isegi tantsida ei saa selle järgi... looduses olemine muutub mõttetuks, sipelgad surevad taldade all, kuhu ka ei astuks, ja rahu sureb südamest, kuigi päike paistab ikka veel palavalt ega taha ega taha loojuda.

Seal sipelgapesade vahel hakkas hingel kuidagi hapu. Hapult maitsesid ka sõrmed, kui naljaviluks käsi suurte kihisevate sipelgakuhiatiste kohal hoidsime. Päike muudkui loojus ja loojus, aga ikka veel ei hämardunud. Imeilusa koha hääled, linnulaul metsalagendikul, allikavulin ja sipelgate tasane tõttamine mattusid

venelikku diskotümpsu, mis oli kõigele vaatamata mari keeles. Kas see keel pidi siis toimuvat kuidagi õilistama?

Jah, muidugi me põgenesime sealt varsti, omaette kõndima, aga kaugelgi põrus kõik vastu, ka kilomeetrite kaugusel olid linnud, loomad ja ussid pagenud oma pesadest, nad kartsid seda marikeelset klubimuusikat nagu tulekahjut. Päevitasime natuke põllu ääres nägu ja käsivarsi. Näksisime taimi süüa, proovisime ka laulu ümiseda, aga meiegi hääled ei kostnud kuhugi ja kukkusid kõlatult metsatee peale maha.

Vihm akna taga on nüüd veelgi tugevamaks läinud. Marimaa vihm, kus vesi on *vüd*, maa on *mlande*, tuli on *tul*. Ja on *ik*, *kok*, *kum* ja on *nõl* ja *vitš*. Ja *koka koola* tähendab "tädi sureb".

Kristiina Ehin

Metsameestega Udmurdimaal

Tänavu aprillis viibisin koos metsameestega Udmurdimaal. Kuna tegemist oli metsameestega, siis minu ettekujutus oli üsna ähmane, milline seltskond meid terveks nädalaks kokku tuleb. Pean ausalt tunnistama, et esimene moment oli üsna ehmata - mingid vanad mehed, ajast ja arust hülgevuntsidega - kas tõesti nädal sellistega?! Mina kui linnastunud ja klantsajakirjade reklaamimüra sees viibin olin unustanud, et ka peale pealinlaste on erudeeritud ja tasakaalukaid inimesi ning on midagi, mida ei mõõdeta dressitriibu, särginööbi, kingaliistu vm parameetri järgi. Sain selles mõttes esimese päeva lõpuks omale paraja annuse eluterveid ja tõeliselt häid mõttevälgatusi Enn Reinveelt, samuti Sulev Toomingalt. Seevastu Heiki Laas oli ugrilikult vaikne ja tagasihoidlik, avanedes alles kolmanda päeva õhtul, olles see-eest aga soe ja sõbralik reisikaaslane.

Mind kutsuti kaasa kui kultuurisidemeid omavat ning üht-teist Udmurtia ja selle rahva kultuuri kohta teadvat inimest, sest olin eelmisel suvel koos lastega olnud lastelaagris ja kohtunud tegeliku kultuurieliidiga, kes ajab udmurdi asja. Sõitsime Raivo Ristimäe väikebussiga, mis oli rõõmsalt kollane ja paistis kohalikule miilitsale kaugelt kätte. Ei saa öelda, et nad poleks juhust kasutanud ja oleks "rikkaid" eestlasi kui välismaalasi oma kukru täiendamiseks kasutamata jätnud. Peale paari obroki tasumist olime saanud olulise õppetunni: me tasusime vajalikud summad, nii 100–200 rubla, kopikates, mistõttu natukene aega ei viitsinud meiega keegi tegeleda kuni jõudsime järgmise vabariigi piiridesse, siis algas aga kõik otsast peale. Siis aga oli hea öelda, et eelmise oblasti miilitsad juba tegid meid lagedaks. Mille peale muidugi öeldi "tunnustavalt" ametivendade kohta paar tuntud käibetõde ning selgus ammu teatud tõsiasi suurest vennalikkusest rahvastevahelisest sõprusest. Trassi läbisime minnes 38 tunniga, kuid tagasi tulles juba 35 tunniga ja veel minuteid peale.

Sõidu eesmärk oli sidemete loomine Eesti ja Udmurtia metsameeste vahel. Kuna meie seltskonnas oli ka Rápina kultuurikeskuse direktress Piia Mäesaar, pillimees Heino Tartes (mängib Teppo lõõtsadel ja teeb seda südamest ja ilmse mõnuga), siis oli enam kui loomulik, et südamlikud kontaktid kohalike memmedega olid kohe loodud.

Lõõtspillimängijate võistumängimise lõpuks paluti esineda ka eestlastel. Vasakult: Kersti Sepper, Heino Tartes Teppo lõõtsaga, Raivo Ristimäe ja Piia Mäesaar jauramiga.

Käisime Babja-Utša, Kamenovo ja Buranovo külates, kus vastuvõtt oli soe, südamlilik ja armas. Esimeses külas toimus ka karmoškamängijate võistuesinemine, kus ümberkaudsed külad olid võimalikult palju esinejaid välja pannud, lastest kuni päris eakateni. Kogu kultuurimaja oli rahvast paksult täis, meie Heino aga oli žürii liige. Õhtu lõpuks paluti meil esineda ja kuna olime kaks ööpäeva bussis harjutanud, siis polnud sellega ka probleeme. Meie esinemine võeti udmurtidele omase soojuse ja tänuga vastu, nii et saime lisaloogi esitada. Lisaks olime kaasa võtnud suure ümmarguse musta leiva, mille meile teotsal vastutulnud külamemmedele peale kohustusliku samakatopsi võtmist üle andsime. Meie hämminguks jagati leib kogu külale laiali. Seesama tädi Katja (kelle juures me pärast ööbisime ja kes oli külalislahkus ise) saatis ja tutvustas meid (mind, Piiat ja Meelit) nii koolis kui ka lasteaias, näidates meile kohaliku elu-olu, jagades seda leiba igal pool väikeste viilukeste kaupa, nii et keegi ei jäänud ilma. Meeli Vaarpuu on muide Haaberstis lastekaitse spetsialist, kes tuli oma puhkuse ajast kaasa, et veeta seda lihtsalt teistmoodi kui Türgis, kus võib helesinises basseinis oma varbaid hellitada. Ja ta ei kahetsenud absoluutselt. Samal

Udmurdid kohtavad eesti külalisi Babja-Utša külapiiri

Foto: Kersti Sepper

ajal, kui mehed olid metsas omi asju ajamas, tutvusime meie kooli, lasteaia ja raamatukoguga.

Järgmises külas, Kamenovos kohtusime Aleksandr Tšetkarjoviga, kes on õppinud Eesti Kunstiakadeemias ja kelle personaalnäitus on tulemas Hõimupäevade ajal Eesti Rahvusraamatukogus. Öhtu päädis jälle küla kultuurimajas, kus me kohtusime kohaliku kultuuriliidiga, kelleks tuleb pidada raamatukogu- ja lasteaia töötajaid, kooliõpetajaid, aga ka memmekesi, kes majanduslikele raskustele ja linnastumisele vaatamata kannavad endas mingit igiväärtuslikku soojust, andes seda edasi viisil, mis meid omamoodi ja sügavalt puudutab.

Neil ei ole veel jõudnud juurduda meie jaoks nii mugav *keepsmilting*: nad on vahetud ja siirad, nende lapsed on korralikud, pigem tagasihoidlikud, aga samas meeldivalt uudishimulikud, kellele pole vist iial pähe tulnud avalikus kohas demonstreerida oma vabakasvatusest tingitud "eripära".

Külaliste vastuvõtmine Babja-Utša koolis. Foto: Kersti Sepper

Kui küsisin koolist põhjusest puudumiste kohta, ei saanud esialgu aru, mida ma silmas pean. Kui ma lähemalt selgitasin, siis vastati täiesti siiralt, et neil ei ole ellist asja lihtsalt olemas, et laps ei käi koolis. Üldse jättis sügava mulje lastega tehtav järjepidev töö, mitte selline nagu meil, projektist-projekti, vaid pidev, võiks isegi öelda järjepidev kultuurilise identiteedi kasvatamine juba lasteaia peale. Igas lasteaia, koolis, raamatukogus jne on ajaloonurgake, kus on väljas kindlasti ikoon, samuti Udmurdi Vabariigi sümbolid: vapp, lipp, aga ka loosung mõne olulise isiku (reeglina kirjaniku) ütlusega. Seda saab vist nimetada positiivselt isamaaliseks kasvatustööks. Millele meil pole kahjuks midagi vastu panna, eriti linnakoolides.

Viibisime meigi koolitunnis, kuhu meid paluti, ja jagasime materjale nii Eesti kui ka soomeugrilaste kohta. Kinkisime ka uurali keelte levikukaardi, mis tänu meie Soome kolleegidele oligi tasuta jagamiseks mõeldud.

Ja kõik see võeti tänuga vastu.

Udmurdi koolis on au sees rahvussümbolika.

Foto: Kersti Sepper

Kuna programm oli äärmiselt tihe, siis saime suhelda paljude inimestega. Muidugi ei saanud ma jätta ajamata ka Fenno-Ugria asja. Nimelt said nii Tatjana Išmatova kui ka Anatoli Stepanoviga maha peetud läbirääkimised seoses lastelaagri korraldamisega eesti lastele Udmurtias ja udmurdi lastele Eestis. Läbirääkimised on kandnud vilja: meie lapsed lähevad 6. juulil juba teist korda laagrisse "Šundö", samas aga tulevad udmurdi lapsed 6. augustil Võsu laagrisse. Muidugi tahaksin tänada Hõimurahvaste Programmi kui mõlema laagri suurtoetajat ning programmi nõukogu, kes on aru saanud ürituste vajalikkusest ja sellest, kui tähtis on see tegevusvaldkond just meie laste arendamisel.

Lõpetuseks tahaksin tänada kogu seltskonda, kes tegi sellest tööreisist meeldiva kultuurireise, tänu millele ma nägin lisaks Udmurdimaale ja Tšuvašimaale ka Tatarimaad ja Kaasanit, millest olin palju kuulnud, kuid polnud oma silmaga kordagi näinud.

Tänu reisil loodud kontaktidele on Fenno-Ugria Asutus palutud appi korraldama augustis 2006 Otepääl toimuvat rahvusvahelist metsameeste võistlust.

Kersti Sepper

Ersa keele päevad Eestis

Käesoleva aasta 19.–24. aprillini toimusid Eestis ersa keele päevad. Eesti Mordva Kultuuriselts ja Fenno-Ugria Asutus kutsusid sel puhul Eestisse folklooriansambli „Šokšanka“ Mordvamaa Tenguševo rajoonist ning Mordva Vabariigi Rahvusteatri kirjandusala juhataja Valentina Mišanina. Ansambel „Šokšanka“ esines Tallinna Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis, mitmetes Tallinna ja Tartu koolides ja kultuuriasutustes. Ansambel võeti vastu Riigikogus soome-ugri rahvaste toetusrühma poolt.

Eestis on juba mitmeid aastaid ersa keele päeva tähistamise taga olnud Fenno-Ugria Asutus, kes on tavaliselt hoolitsenud külaliste kutsumisega seotud asjaajamise eest ja kavandanud üritused, mille läbiviimisel Eesti Mordva Kultuuriselts on tegev olnud. Ersa päevale küllakutsutute seas on aegade jooksul olnud rahvalaulikuid, luuletajaid, kultuuritegelasi ja ersa keele huvilisi.

Külaansambel Šokšanka võlus ehedate rahvalaulude ja kodukoha rahvarietega. Foto: Eha Viluoja

Eriti mitmekülgne ja meeldejääv oli ersa keele päeva tähistamine sellel aastal. Terve nädala jooksul toimusid erinevad loengud ja kontserdid, vestlused ja kultuurilised kohtumised Tallinnas ja Tartus ning Lõuna-Eestis.

Seekordsed külalised olid väga erilised, sest nad olid rahvuselt šokšad, kes elavad nüüd veel ainult kolmes külas Mordvamaal.

Suhetades šokšasid Mordva teiste põlisrahvaste, ersade ja mokšadega võib öelda, et nende keel on sarnasem ersa keelega. Kui rääkida nende asukohast, siis tuleb märkida, et šokšad elavad mokšade naabruses. Mõnele neist õpetatakse ersa ja teistele mokša keelt. Külalised kandsid väga ehtsaid, ainult šokšadele omaseid rahvariideid.

Availikel üritustel esitleti Eesti Mordva Kultuuriseltsi tegevust kajastava ajakirja „Kudo” kolmandat numbrit. „Kudo” sisaldab kultuuriteemalisi artikleid ersa, mokša, eesti ja vene keeles.

Ersa keele päeva tähistamises on midagi sarnast eestlaste emakeele päevaga. Viimanegi on alles noor ja mõlema tähistamiseks on valitud oma rahvale olulise inimese sünnipäev. Ersa keele päevaks on 16. aprill – ersa keelekorraldaja Anatoli Rjabovi (1894–1938) sünnipäev. Päeva tähistamisele pani 1994. aastal aluse Anatoli Rjabovi nimeline Ersa Keele Päästmise Fond, mis tegutseb Mordvamaa pealinnas Saran Ošis ehk Saranskis.

Ersa keele päevad on andnud meie seltsi liikmetele ja teistele huvilistele hästi palju elamusi ja innustust edaspidiseks tegevuseks, mis aitab meid, ersalasi säilida selles suures maailmas.

Natalja Konstantinova

Mari sangar tuleb taas

Tänavu tähistati mari sangari päeva 26. aprillil Tallinnas KuKu klubis. Peokõne pidas Fenno-Ugria Asutuse Hõimukeskuse juhataja Jaak Prozes, samuti pidas kõne ja süütas küünla maride vabaduse eest langenute mälestuseks Tallinna Ülikooli magistrant Aleksei Aleksejev. Pakuti mari rahvustoite, mari muusikat tegi läbi raskuste Eestisse jõudnud ansambel "Jandar" eesotsas sealse kuulsa laulja Tatjana Denissovaga. Kohal oli ligi paarkümmend kohalikku mari, kellel oli suurepärane võimalus tantsida oma rahvatantse ja kuulata oma rahvamuusikat. 27. aprillil toimus mari sangari päevale pühendatud õhtu Tartu Kirjanduse Maja saalis. Kõnesid pidasid Soome-Ugri Rahvaste Noorteassotsiatsiooni president Vassili Petrov, Jaak Prozes, kirjanik Arvo Valton ja mari veebisepp Vassili Nikolajev. Näidati Aleksei Aleksejevi filmi "Mari laulupidu", mida Marimaa televisioonis on keeldunud näitamast. Esinesid "Jandar" ja Tartu Ülikoolis õppivate udmurtide ansambel. Pakuti rahvustoite. Kohal olid mitmed tuntud Tartu Ülikooli õppejõud nagu Indrek Jääts, Heno Sarv, Rein Taagepera jpt. Üritus oli väga hästi ette valmistatud, mille eest suur tänu samal päeval Tartus registreeritud Tartu Marilaste Liidu esimehele Vassili Nikolajevile ja teda abistanud mokšalasele Anna Ventšakovale. 28. aprillil toimus mari sangari päeva tähistamine Narva Eesti Majas, kus kõnelesid Vassili Petrov ja Tartu Ülikooli Narva Kolledži marilasest õppejõud Juri Gordejev. Kohale oli tulnud umbes 20 marilast, aga ka eestlasi, kelle seas oli Vaike

KuKu klubis esinevad laulja Tatjana Denissova ja pillimees Vassili Jakimov. Aleksei Aleksejev teadustab, tõlgib ja filmib.

Foto: Eha Viluoja

Leontjeva, üks 1941. aastal Marimaale evakueeritud eestlastest. 29. aprillil viibisid külalised Obinitsas, kus toimusid setu folklooriansambli "Tsihibärbläseq" 15. aastapäevale pühendatud üritused.

26. aprill on üks maride tähtsamaid rahvuspühasid. Pärimuse põhjal langes just sel päeval maride vabaduse eest võideldes rahvuskangelane Boltuš (Poltõš). 1438. aastast kuulus Marimaa Kaasani khaaniriigi koosseisu. Alates Kaasani vallutamisest 1552. aastal luges

Venemaa Marimaa endaga liidetuks. Kuna venelased hävitasid sõjaretkede käigus ligi poole mari rahvast, siis vastasid marid sellele nn tšeremissi (varasem nimetus maride kohta) sõdadega, mis vältasid üle kolmekümne aasta (1552-1584) ning mille kohta on hulk pärimusmaterjali. Vastupanuliikumise tuntuima juhina mäletatakse vürst (*lužavui*) Boltušši, kes olevat võidelnud iseseisva Mari riigi eest ning langenud 26. aprillil 1556 Malmöži linna lähedal. Vürst Boltuš olevat maetud mäele, mis kannab siiani tema nime.

1917. aastal Ufas toimunud I mari rahvuskongress võttis vastu otsuse tähistada 26. aprilli mari sangari päevana. Sel päeval meenutatakse marisid, kes on kannatanud või langenud maride vabaduse eest. Mari rahvusliikumise liidrid kutsusid 90-ndate aastate alguses, mari rahvusliku taasärkamise perioodil marilasi seda päeva jälle tähistama.

Eestis tähistatakse mari sangari päeva alates 1993. aastast.

Jaak Prozes

Täna on jumal ingerisoomlane

Nii võisid mõelda ingerisoomlased päikesepaistelisel 11. juunil, mil Narvas toimus Eesti Ingerisoomlaste Liidu korraldamisel XVI Ingerisoomlaste Laulu- ja Tantsupidu. Pidul algas rongkäiguga Peetri platsilt ja suundus Rootsi Lõvi platsile.

Kõlasid Ingeri hümn "Nouse, Inkeri" ja siis Eesti-Soome hümn. Kõnesid pidasid Narva linna Tarmo Tammiste, rahvastikuministri esindaja Ida-Virumaal Ken Koort, Eesti Ingerisoomlaste Liidu esimees Toivo Kabanen jpt. Ilus ilm lõi pidustamiseks hea meeleolu, millele andsid tooni läheduses toimunud Narva linna päevadest osa võtvad erinevad rahvusvähemused. Kokku esines 15 Eestis tegutsevat ingerisoomlaste laulu- ja tantsuansamblit, osavõtjaid võis olla tuhande inimese ümber. Lisaks kohalikele ingerisoomlastele esines ka ingerisoomlaste koor Peterburist, rongkäigust aga võtsid juba teist aastat osa Eestimaa Rahvuste Ühenduse esindajad. Nii oligi arvukate ingerisoomlaste lippude kõrval näha poolakate, tšuvaššide ja valgevenelaste lippe.

Ingerisoomlaste laulu- ja tantsupidu on minu meelest unikaalne kultuurisündmus – ei tea ühtki teist nii väikest rahvusgrupp, kes omaks sellist üldrahvalikku üritust nagu ingerisoomlased. Kahjuks on aga märgata, et iga aastaga väheneb pidustustest osavõtjate arv, inimesed vananevad, noori on vähe näha.

Ingerisoomlaste folkloorirühm *Kataja* astus üles Fenno-Ugria Asutuse 15. aastapäeva pidustustel. Foto: *Eha Viluoja*

See paneb mõtlema nende pidustuste tulevikku üle: kas minna samamoodi edasi ja laulda-tantsida 15 aasta pärast sajakesi? Ka see on muidugi üks võimalus. Ja ka siis oldaks siin Eestis kõigist väikestest rahvusrühmadest üle. Või tuua sisse muudatusi, mis võimaldaks tömmata ligi noori ja neidki inimesi, kelle kaugemad esivanemad olid ingerisoomlased? Vastus on ingerisoomlaste käes.

Jaak Prozes

Fenno-Ugria Hõimuklubi kevadhooaeg 2006

Fenno-Ugria Hõimuklubi on astunud oma tegevuse kuuendasse aastasse. Käesoleval aastal oleme kogunenud seitse korda, et kuulata neid, kel on teadmisi soomeugrilaste kohta, mida nad on nõus huvilistega jagama. Ja et mõtteid vahetada.

Ettekandeid on olnud keelest, kirjandusest, materiaalsest kultuurist, rahva eluviisidest ja olukorrast.

Soome-Ugri Rahvaste Noorteassotsiatsiooni tegevusest möödunud aastal andis ülevaate Udmurtiast pärit Konstantin Zamjatin, kes on praegu Tartu Ülikooli doktorant.

Soome-Ugri Kirjanduste Assotsiatsiooni president Arvo Valton on järjepidevalt pühendanud aega ja energiat nii tegevusele assotsiatsioonis kui ka soome-ugri rahvaste kirjanduste tõlkimisele eesti keelde ja (tõlke)raamatute väljaandmisele. Samuti on ta teinud koostööd noorte andekate soomeugrilastega, kes on olnud abiks oma emakeelest eesti keelde tõlkimisel (näiteks teinud luuletustele reaalseid tõlkeid) või siis eesti keelt õppinuna asunud eesti keelest oma emakeelde tõlkima. Selle kogemusega varustatult rääkis Valton ilukirjandusest kui šovinismile vastuhaku võimalusest.

Ühtlasi esitleti udmurdi, komi ja neenetsi keelest tõlgitud uusi raamatuid.

Pärast ettekannet Hõimuklubis vahetavad mõtteid esineja Jaan Õispuu ja kuulajad Marje Joalaid ja Livia Viitol. Foto: *Eha Viluoja*

Karjala keele uurija Jaan Õispuu andis ülevaate aastate jooksul Karjalas välja antud karjalakeelsest kirjandusest. Ta jaotas karjalakeelse kirjanduse väljaandmise nelja perioodi ja tõi esile igale ajastule iseloomulikud

tendentsid, ka selle, millises karjala murdes millalgi kirjutati või kirjutatakse.

Folkloristid Madis Arukask ja Taisto Kalevi Raudalainen kõnelesid teemal "Vepsa näod ja lood. Põhjavepslaste elu-olust ja linnavepslusest kaasajal 2004.–2005. aasta välitööde põhjal". Juttu oli vepsa valla asutamisest ja kaotamisest, külade tühjenemisest või venestumisest, vepsa keele edasikandumatusest vepslaste noorele põlvkonnale ja noorte linnavepslaste püüdest rekonstrueerida audiovisuaalselt vepsa kombestikku.

Edaspidi loodame Hõimuklubis näha nii esinejate kui ka vepslaste eneste vahepeal valminud filme.

Kadri Viires, kes möödunud suvel juhtis Eesti Kunstiakadeemia XXVIII soome-ugri ekspeditsiooni, jagas oma muljeid fotoprogrammile tuginevas ettekandes "Volgamaa vägi, võim, vaim. Eesti Kunstiakadeemia ekspeditsioonist tšuvašside ja mäemaride juurde 2005. aasta juulis". Samaaegselt oli kunstiakadeemias üleval ekspeditsiooninäitus ja tulemas traditsiooniline ettekannetepäev, kus tudengid vastavalt õpitavale erialale käsitlesid uurimisreisil nähtut, tehtut ja kogetut.

Kaks ettekannet olid soome teadlastelt.

Janne Saarikivi, Helsingi Ülikooli doktorant ja Tartu Ülikooli lektor, pidas illustreeritud ettekande

meresaamidest, nende kohanimedest ja eluviisidest, tuginedes 2005. aasta välitöö tulemustele.

Kokku on saami keeli kümme ja meresaamid räägivad põhjasaami keele meresaami murdeid. Rääkijaid on 600–800 ja nad elavad üksteisest kaugel asuvates küldes Jäämere kallastel.

Oulu ülikooli doktorant Laura Arola on ühe väikese etnilise rühma, meälaste parim tundja. Ta on kirjutanud magistritöö meä keele ehk Tornionlaakso soome keele kohta. *Meänkieli* tähendab "meie keel" ja nii nimetavad oma keelt selle kõnelejad eeskätt Tornio jõest Rootsi poole jäävas oruosas. Sest Tornio jõe orus elanud soomlased, kes asusid ühel pool jõge, jäid Rootsi riigi koosseisu, kui Soome 1809. aastal Vene impeeriumiga ühendati. Sama keelemurret kõnelevad elanikud teisel pool jõge on praegu Soome kodanikud. Laura Arola on pärit Tornionlaakso Soome poolelt. Aastast 2000 on meä keele ametlik vähemuskeele staatus Rootsis. Klubiõhtud jätkuvad sügisel.

Täname Tallinna linna Hõimuklubi ürituste toetamise eest!

Hõimuklubi ettekannete lühituvustused leiduvad pressiteadetena meie koduleheküljel <http://www.suri.ee/klubi/>

Eha Viluoja

Lisalugemist: Liivia Viitol, *Meän süan*, meä keel ja fenno-ugria. – Postimees nr 133 (4708), 9.06.2006, lk 18.

MTÜ Fenno-Ugria Asutuse tegevusaruanne 2005

1. FENNO-UGRIA ÜLDKOOSOLEK, JUHATUSE KOOSOLEKUD. TÖÖTAJAD

•Aruandeaasta üldkoosolek toimus 26.05.

Valiti uus juhatus koosseisus: Tõnu Seilenthal, Andres Heinapuu, Mart Meri, Kadi Raudalainen, Madis Arukask, Aivar Jürgenson, Kadri Viires.

•Aruandeaastal toimus 6 juhatus koosolekut: 11.04., 26.05.(I), 26.05.(II) (juhatus esimeheks valiti Tõnu Seilenthal ja aseesimeheks Andres Heinapuu), 22.06., 19.09., 24.10.

•Fenno-Ugria Asutuse töötajad aruandeaastal: Kersti Sepper – direktor, Jaak Prozes – Hõimukeskuse juhataja, Ülle Kauksi – Hõimukeskuse Tartu osakonna juhataja, Eha Viluoja – Hõimukeskuse referent-konsultant, Siiri Ries – Soome-Ugri Rahvaste Infokeskuse juhataja kt, Konstantin Zamjatin – SURI referent-konsultant, Andres Heinapuu – Soome-ugri rahvaste IV maailmakongressi peasekretär (1.01.–30.06.)

2. MTÜ FENNO-UGRIA ASUTUSE ARENGUKAVA 2005 – 2009

ARUTELU JA VASTUVÕTT

3. EESTI ESINDAMINE SOOME-UGRI RAHVASTE KONSULTATIIVKOMITEES

19.–23.01. Tõnu Seilenthal ja Andres Heinapuu konsultatiivkomitee koordinaatorite istungil Helsingis
25.–26.06. A. Heinapuu konsultatiivkomitee istungil Hantõ-Mansiiskis
14.–17.09. T. Seilenthal ja A. Heinapuu Vene Riigiduma esindajate kohtumisel soomeugrilastega Moskvast ja Saranskis
9.–13.11. T. Seilenthal konsultatiivkomitee istungil ning seminaril koos Euroopa struktuuridega Sõktõvkaris

4. HÕIMURAHVAID TUTVUSTAVAD ÜRITUSED JA TEGEVUSED

4.1. Hõimupäevad 10.–18.10.2005

4.1.1. Näitused

•10.10 – 22.10. Eesti Rahvusraamatukogu I korruse galeriis Eesti Kunstiakadeemia Mari-Tšuvaši ekspeditsiooni näitus VOLGA-MAA-VÄGI.

•18.10 – 12.11. Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu fuajees Eesti Kunstiakadeemia ekspeditsioone ja uuemaid soome-ugri rahvaste raamatuid tutvustav näitus "Soome-ugrilased täna" ja Soome Instituudi vahendatud ehtenäitus "Kalevala Koru".

•12.10 – 27.11. Harjumaa Muuseumis (Keilas) Viio Aitsami, Rein Siku ja Ilmar Vananurme fotonäitus "Koltade võlu ja valu"

4.1.2. Rahvaste õhtud KUKU klubis 11.–15.10.

•11.10. ungari õhtu: ansambel "Zagyva Banda"

•12.10. setu õhtu: ansambel "Siidisõsarõ"

•13.10. mari õhtu: ansambel "Aršaš"

•15.10. udmurdi õhtu: ansambel "Baitereg"

4.1.3 Hõimupäevade suurkanteridid

•14.10 Tartu Ülikooli aulas:

ungari "Zagyva Banda", mari "Aršaš", udmurdi "Baitereg", setu "Liinatsuraq", eesti "Väike Hellero" ning soomlased Rauno Nieminen ja Heiki Laitinen

•15.10 Inglise Kolledžis:

ersa "Valskenj Zorja", mari "Aršaš", tšuvaši "Palan", udmurdi "Baitereg", ungari "Zagyva Banda"

4.1.4. Esinemised maakondades 11.–14.10.

Koostöös maakondadega korraldati kontserte ja ettekandeõhtu:

•Harjumaal 12.–14.10. ersad

•Jõgevamaal 14.10. marid

•Järvamaal 13.–14.10. ungarlased

•Lääne-Virumaal 14.10. ersad

- Põlvamal 13.10. – 14.10. udmurdid
- Raplamaal 12.10. – 13.10. marid
- Valgamaal 11.10. udmurdid
- Viljandimaal 12.–13.10. ungarlased
- Võrumaal 12.10. udmurdid
- Narva Eesti Majas 12.10. marilase Juri Gordejevi ettekanne

4.1.5. Esitlused

- A. H. Tammsaare Majamuuseumis (Tallinn, Koidula 12) mäemarikeelse A. H. Tammsaare novellide ja näidendite kogumiku esitlus (tõlkinud Valeri Alikov) 14.10.
- Tartu Kirjanduse Majas soome-ugri kirjandusseminaride materjalide kogumiku "Neiu ja Karu" esitlus 27.10; sõnavõttud: Kauksi Ülle, Jaak Prozes; luulekatkeid lugesid Aleksei Gimajev, Margus Konnula, Nikolai Kuznetsov, Veiko Märka ja Olavi Ruitlane

4.2. Fenno-Ugria Hõimuklubi (vt www.suri.ee/klubi/)

Ettekanded Eesti Keele Instituudis:

- 16.02. Richard Villems: Soome-ugri (uurali) rahvaste geenidest Euraasia kontekstis
- 02.03. Valdek Pall: Eestlastest ja mordva keeltest
- 16.03. Madis Arukask, Ergo Västrik, Taisto Kalevi Raudalainen: Portreid ja perepärimust vadja välitöödelt 1999–2004
- 30.03. Arvo Valton: Soome-ugri rahvaste kaasaegsest kirjandusest
- 13.04. Ante Aikio (Oulu): Saami keelte minevik, olevik ja tulevik
- 27.04. Mari sangari päeva tähistamine: Ljubov Zinovjeva filmid mari rahvausundist "Ravitseja" ja "Võta südamega". Kommenteerib Aleksei Aleksejev
- 11.05. Piret Suurväli: Mõtteid soome-ugri 11. telefilmifestivalilt Komimaal septembris 2004 (koos filminäidetega)
- 05.10. Jaak Prozes: Mari saaga
- 12.10. kõnekoosolek koostöös Emakeele Seltsiga: Andres Heinapuu: Kes politiseeris Joškar-Ola kongressi?; Helmi Neetar, Vilja Oja: Märkmeid X fennougristide kongressi teaduspoolelt
- 19.10. Olev Remsu: Tähelepanekuid XII telefilmifestivalilt "Soome-ugri maailm" (Hantõ-Mansiisk 28.06–01.07.2005)
- 02.11. Kädi Kallau ja Marko Veisson: Folkloor, identiteet ja poliitika. Muljeid XI soome-ugri folkloorifestivalilt Hantõ-Mansiiskis, 27.06–03.07.2005
- 16.11. Renäte (Bille) Blumberga: Liivlaste identiteedi ja keele seostest. Õhtu on pühendatud liivi lipu päevale 18.11.
- 31.11. Nadežda Ptšelovodova: Eesti kirjandusklassika udmurdi keeles. Raamatute (K. Ristikivi, K. J. Petersoni, B. Alveri, E. Enno kakskeelsed luulekogud ning kaks A. Valtoni kogumikku) esitlus.
- 14.12. Jüri Valge: Lauri Kettuse viis tulemist (Lauri Kettunen 120)

4.3. Ersa keele päeva tähistamine 12.04.–16.04.

- Külas oli ansambel "Sörnen surkske" (Mordva Vabariik, Ardatovo rajoon, Lunga küla)
- 12.04. kontsert Obinitsa koolis
- 13.04. kontsert Mart Reiniku Gümnaasiumis ja ersa õhtu Tartu Kirjanduse Majas
- 14.04. kontsert Tallinna Ülikoolis
- 15.04. ersa keele päev Tartu Ülikoolis. Ettekanded tegid Niina Aasmäe, Toomas Help, Kristi Salve, Heno Sarv, Taive Särg;
- ersa õhtu KUKU klubis Tallinnas
- 16.04. ersa õhtu Tallinna Matkamajas

4.4. Mari sangari päeva tähistamine 26.04.–28.04.

- 26.04. Tallinna Kinomajas küünalde süütamine end maride vabaduse nimel ohverdanud inimeste mälestuseks
- A. Aleksejevi filmide "Laulupidu Marimaal" ja "Püha mägi" esitlus
- 27.04. ettekandekoosolek Tartu Ülikoolis. Ettekanded tegid Ott Kurs, Vassili Nikolajev, Jaak Prozes, Heno Sarv.

28.04. mari sangari päev Põltsamaa kultuurimajas. Peaesineja Jelena Minilbajeva, marilaste kogukonna esindaja Moskvast (kõne ja laulud)

4.5. Muud üritused, tegevused ja kaasabi

- jaanuaris informatsiooni vahendamine Eesti Teatriliidule, harrastusteatriatele jt V rahvusvahelise soome-ugri lastele- ja noortele suunatud teatriloomingu festivali "En dzird"/"Jumalik sädemeke" kohta (juunis Komimaal)
- Karjala Vabariigi arheoloogide (J. F. Vitenkova koos kahe kolleegiga) vastuvõtmine Fenno-Ugrias 11.01. Vestlus.
- Mart Meri viibis komanderingus 17.01. – 19.01. Brüsselis Euroopa Parlamendi istungil
- kaasabi Paul Ariste 100 sünniaastapäeva tähistamisel, külaliste saatmine ja vastuvõtt veebruaris
- veebruaris Karjala Riikliku Laulu- ja Tantsuansambli "Kantele" (Petroskoi) e-kirja, mille sihiks oli ülevaate saamine soome-ugri kandlemängijatest ja pillimeistritest, levitamise asjaomastele organisatsioonidele ja isikutele Eestis. Tulemus: Eestist laekus rohkesti informatsiooni; Karjalas ilmus kandleteemaline kalender, kus on kaks eesti lehekülge
- kaasabi Riigikogu soome-ugri toetusrühma asutamisele 10.02.
- kaasabi mari kampaania korraldamisel, artiklid ja intervjuud, kohtumised, vahendamine, tõlkimine. Toetusallkirjade toimetamine jms.
- Jaak Prozes viibis komanderingus Marimaal 27.02. – 08.03., kus tutvus sealse olukorraga
- kaasabi eesti ajakirjanike ja Riigikogu liikmete lähetamisel Marimaale 27.02.–08.03.
- Jaak Prozes viibis komanderingus Ungaris 19.03.–23.03., kus toimus Eesti, Soome ja Ungari delegatsioonide kohtumine ja koostöölepingute allkirjutamine
- Kohtumine *Suomen Kuvalehti* ajakirjaniku Risto Lindstedti ja fotograafi Petri Kaipaineniga Fenno-Ugrias 30.03. Vestlus mari teemadel
- Mart Meri viibis komanderingus 26.04.–27.04. Brüsselis Soome-Ugri Foorumi istungil
- alustatud aprillis kultuurifestivali "Põhjataeva peegeldused" ettevalmistamist koostöös Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindusega Eestis
- Fenno-Ugria Hõimukeskuse Tartu osakonna kolimine mais aadressilt Kuperjanovi 16 Tartu Kirjanduse Majja (Vanemuise 19)
- Jaak Prozes viibis komanderingus 04.05.–11.05. Bukarestis, kus toimus Euroopa Vähemusrahvuste Föderaalliidu 50. kongress
- 12.–15.05. korraldatud soome-ugri üliõpilaste osavõtt Soome-Ugri Noorteassotsiatsiooni (SURNA) VII kongressist (www.mafun.org) ja XXI rahvusvahelisest soome-ugri üliõpilaste konverentsist (IFUSCO) (delegatsioon 8 inimest, sh ka Konstantin Zamjatin) Iževskis Udmurdimaal, koostöös Soome-Ugri Rahvaste Noorteassotsiatsiooniga ja TÜ Paul Ariste soome-ugri põlisrahvaste keskusega
- 27.05. sorbi laste ja neid saatvate Tallinna vene õpilaste vastuvõtmine Fenno-Ugrias. Soome-ugri rahvaste ja meie asutuse tutvustamine
- 30.05. Fenno-Ugria Asutuse esindajate kohtumine europarlamentääridega Tallinnas
- 3.06. mordva ansambli Toorama lasterühmale linnaekskursiooni läbiviimine Tallinnas
- kaasabi Eesti Mari Seltsi 15. aastapäeva tähistamisele 3.06. Eesti Keele Instituudis
- 5.–10.06. Konstantin Zamjatin osaleb Põhjamaade inimõiguste uuringute kursusel "Kollektiivsed õigused: põlisrahvaste õigused ja keskkonna õigus" ettekandega "Marimaa olukorras", Tromsø/Sommarøya, Norra (www.abo.fi/institut/imr/courses.html)
- 24.–26.06. korraldatud soome-ugrilaste osavõtt Esindamata Rahvaste Organisatsiooni VII peassambleest Haagis Hollandis (www.unpo.ee) (4 inimest, sh Konstantin Zamjatin), kus koostöös MTÜ Rahvaste Õiguste Instituudiga ette valmistatud ERO resolutsiooni tekst mari rahva toetuseks
- Jaak Prozes viibis komanderingus 26.06.–28.06. Peterburis, kus toimus IA Regnum poolt korraldatud

konverents "Soome-ugri maailm Venemaa ja Euroopa dialoogide kontekstis"

- kaasabi Eesti folklooriansamblite lähetamisel XI soome-ugri rahvaste folkloorifestivalile Hantõ-Mansiiskis 27.06. – 03.07. Osalesid "Kolm kala" ja "Hõbejoude"
- 30.06. udmurdi külaliste Angelina Rešetnikova ja Natalja Kasimova vastuvõtmine Fenno-Ugrias
- kaasabi juulis toimunud Eesti Kunstiakadeemia ekspeditsioonile Marimaale ja Tšuvašimaale. Konsultatsioonid, kontaktide edastamine
- Kersti Sepper viibis komanderingus 07.07–20.07. lastelaagris "Šundõkar" Iževskis Udmurtias. Eesti delegatsiooni komplekteerimine ja kaasabi lähetamisel
- kaasabi Kiidil 30.–31.07 ja 06.–08.08. toimunud soome-ugri rahvaste kultuuripäevade korraldamisel
- kaasabi Obinitsas 06.08. toimunud Seto Kuningriigi lastepäeva korraldamisel, soome-ugri rahvaste laste folklooriansamblite vastuvõtt. Osalemine vestlusringis "Soomeugrilased, folkloor ja lapsed"
- 11.08. Hõimukalender 2006 esitus KUKU klubis. Osalesid udmurdi külalised Nadežda Utkina (laul) ja Sergei Kungurov (rahvapillimäng)
- 15.–19.08. Konstantin Zamjatin osales X fennougristide kongressil Joškar-Olas Marimaal, pidades ettekande "Soome-ugri liikumised"
- kaasabi X fennougristide kongressi varustamisel hõimukalendritega, osavõtjate informeerimine olukorrast Marimaal
- osalemine Fenno-Ugriat ja soome-ugri rahvaid tutvustava väljapanekuga 17.09. A. H. Tammsaare pargis toimunud maailma päeval
- kaasabi Tallinna Pelgulinna Gümnaasiumi lastejuonistuste saatmisele oktoobris Sõtkõvkaris toimunud soome-ugri laste juonistuste näitusele "Marjamol", kus Andrea Miku pälvis maali kategoorias I koha
- 12.10. soome tudengite (3) vastuvõtmine Fenno-Ugrias. Vestlus, kontaktid
- 9.11. isuri keele uurija Daniel Fagnisse (Vene Teaduste Akadeemia Keeleteaduse Instituut, Moskva) vastuvõtmine Fenno-Ugrias. Vestlus, kirjanduse tutvustamine ja A. Laanesti "Isuri murdetekstide" kinkimine, kokkuvõtmine EKI fennougristidega
- 13.–20.11. Konstantin Zamjatin esindab Soome-Ugri Rahvaste Noorte Assotsiatsiooni (SURNA) Istanbulis Türgis XII turgi rahvaste noorte kurultail

- 19.11. osalevad Ülle Kauksi ja Jaak Prozes Fenno-Ugriat ja soome-ugri rahvaid tutvustava väljapanekuga mardilaadal Helsingis
- 25.–27.11. Konstantin Zamjatin osales Soome-Ugri Rahvaste Noorteassotsiatsiooni juhatuse koosolekul Székesfeherváris Ungaris
- 7.12. soomeugri kirjandusõhtu korraldamine ja kogumiku "Neiu ja karu" esitlemine Tallinnas Kirjanike Maja musta laega saalis
- seoses inimõiguste päevaga 10.12. avatud uste päeva korraldamine Fenno-Ugrias
- 23.12. Udmurdi delegatsiooni (Iževski Humanitaarlütseumi õpilased ning õpetajad ning Iževski 56. Gümnaasiumi abiturientid, kokku 11 inimest) vastuvõtmine. Asutuse tutvustamine, raamatute, hõimukalendrite ja ajakirjade kinkimine, linnaekskursioon

5. INFOTÖÖTLUS.

5.1. Andmebaaside täiendamine ja loomine

- Mari kampaania 2005 arhiveerimine, e-andmebaasi loomine vene, eesti, soome, inglise ja teistes keeltes ulatuses 120 MB, 1400 faili
- Digitaalse fototeegi täiendamine

5.2. Internetikeskkonna arendamine

Interaktiivse võrgukeskkonna www.ugri.info arendamine, mille käigus on

- Ugri.Info projekti raames korraldatud II Ugri.Info seminar "Infotehnoloogia soome-ugri moodi" 28.–29.01. Viimsis ja III Ugri.Info seminar "Ugri.Info võrgustiku mehhanism" 27.–30.04. Tartus koos ekskursiooniga Saaremaale 1.–2.05.
- Konstantin Zamjatin võttis Ugri.Info projekti raames osa 1.–2.04. Arengukoostöö Ümarlaura (AKÜ) õppepäevadest Viimsis ja 15.06. koos Kersti Sepperiga Arengukoostöö Ümarlaura missiooni ja strateegia istungist ja seminarist Eesti Rahvusraamatukogus Tallinnas (www.terveilm.net)
- Konstantin Zamjatin administreeris pidevalt SURNA kodulehekülgi www.mafun.org ja www.mafun.ru, sh tegevused, sündmused, üritused; SURNA VII kongressi (mais Udmurtias) ja SURNA juhatuse koosoleku (novembris Ungaris) protokollide vene keelde tõlkimine

5.2.1. Kodulehekülg

Sisu	www.suri.ee/	faile
"Pressiteated" kolmes keeles süstematiseeritud ja lisatud sh hõimuklubi pressiteated	press/ klubi/press	(35+30+30+1)*2 14
"Hõimukalender 2006" lisatud	Kal/2006	13
"Hõimuklubi 2005" lisatud ja pidevalt uuendatud	klubi/2005	15
"Hõimupäevad 2005" lisatud	hoimup/2005	10
"Uurali keeled" rahvaloenduse 2002 järgi uuendatud		
FU liikmesorganisatsioonide nimekiri, juhatuse ja töötajate nimekirjad, eelmiste aastate FU aruanded ja muud failid lisatud	/fu	10
Hõimurahvaste Programmi leheküljed uuendatud	/hp	3
Tulevased sündmused kolmes keeles pidevalt uuendatud	/tul	60
KOKKU		31

5.2.2 Postiloendid

Info vahendamine sihtgruppidele postiloendite vahendusel: koostatud ja saadetud umbes 90 kirja ugrimugri postiloendisse (neist pressiteated 49)
Ümber suunatud umbes 90 kirja postiloenditesse

5.3. Kirjastamine

November-detsember soome-ugri-teemalise voldiku "Finno-Ugriic Peoples" koostamine, toimetamine ja väljaandmine koostöös Eesti Välisministeeriumi pressiosakonnaga

5.3.1. Ilmunud trükised

- Hõimukalender / Finno-Ugriic Calendar 2006 Heimokalenteri / Финно-угорский календарь 2006, Tallinn, 2005. Seinakalender suuruses A3, 15 kujundatud lk

Koostamine, tõlkimine, toimetamine, väljaandmine, levitamine koostöös Eesti Kunstiakadeemiaga
Toetajad: Hõimurahvaste Programm, Eesti Kultuurkapital, Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis, UNESCO, Tartu Mänguasjamuuseum, Eesti Rahva Muuseum

- Kogumik soome-ugri kirjandusseminaride 2001.–2003. aasta materjalidest "Neiu ja karu. Soome-ugri proosat, luulet, mälestusi, tõlkeid", Tartu, 2005.

Toetajad: Hõimurahvaste Programm ja Eesti Kultuurkapital

5.4. Infovahendus

5.4.1. Pressiteated

Eestikeelsed 35 mahus vähemalt 45 masinakirjalehekülge
Venekeelsed 30
Inglisekeelsed 30
Soomekeelsed 1;
Eestikeelsed Hõimuklubi jaoks 14

5.4.2. Teadised

Suulisi teadiseid antud ca 47 (+ Hõimukeskuse teadised), telefoniteadiseid 244 (+ Hõimukeskuse teadised), välkpostiteadiseid 54 (+ Hõimukeskuse teadised).

Teadiste saajaid: Välisministeerium, Kultuuriministeerium, Helsingin Sanomat, Eestimaa Looduse Fond, Arengukoostöö ümarlaud, Riigikogu Väliskomisjon, Eesti Päevaleht, Postimees, Sirp, KesKus, Eesti Kunstiakadeemia, Võru Instituut, Ingrid Rüütel, Presidendi kantselei jm, aga ka Rocca al Mare Kool, Kiili Gümnaasium, Eesti Muusikaakadeemia, Põlvamaa maavalitsuse kultuuriosakond, Jäneda Algkool, Aegviidu Kultuurimaja, EMA ja tema Kõrgem Lavakunstkool jt

5.4.3. Laenutused

Raamatuid laenutatud üle 40, kohal kasutamiseks ca 30.

Helikandjaid laenutatud 10

Videoid laenutatud 35 (neist 3 ETV-le fennougristika kongressi kuvamiseks)

5.4.4. Kopeerimine

Lisatud SURI videoteeki Aleksei Aleksejevi film "Mari laulupidu", 3 Laid Shemjeri plaati Kolumbi muuseumi kohta

5.4.5. Muu

Regulaarne infovahetus ja koostöö järgmiste organisatsioonidega:

Tartu Ülikooli Paul Ariste soome-ugri põlisrahvaste keskus, M.A.Castréni Selts, Tuglas-seura, Soome-Ugri Rahvaste Noorteassotsiatsioon, ajalehed Erzjan Mastor, Kudo+Kodu, Komi Mu, Kodima, Oma Mua jt
võrguleheküljed www.torama.ru, agentuur Komiinform, Ekstreemase ajakirjanduse keskus Vene Föderatsioonis, Soome-Ugri Rahvaste Infokeskus Vene Föderatsioonis (IA MIK) (finugor.ru)

6. HÕIMURAHVASTE PROGRAMMI HALDAMINE

Lähtudes Haridus-ja Teadusministeeriumi soovist anda üle Hõimurahvaste Programmi (riiklik abiprogramm uurali (soome-ugri ja samojeedi) põlisrahvaste keelte ja kultuuride toetuseks (1999–2004), mis on heaks kiidetud Eesti Vabariigi valitsuse otsusega 5. mail 1998) haldamine FU-le:

•lepingute sõlmimine haridus-ja teadusministri käskkirjas nimetatud kõrgharidusasutustega •lepingute sõlmimine haridus- ja teadusministri käskkirjas nimetatud isikutega projektitoetuse ja teiste toetuste eraldamiseks •järelvalve korraldamine toetuse kasutamise kohta ning toetuse mittesihotstarbekohasel kasutamisel selle tagastamise nõudmine

•toetuse kasutamise aruannete kogumise ja nende alusel ministeeriumi planeerimisosakonnale koondaruande edastamise korraldamine
Individaalprojekte oli 33, kõrgkoolide omi 9.

7. FU TÖÖTAJATE ARTIKLID, ARVAMUSED

Jaak Prozes: "Marimaa valge revolutsiooni ootel" 7.01. "Postimees"

Jaak Prozes: "Hirm valitseb Marimaad" 15.03. "Eesti Päevaleht"

Jaak Prozes: "Marimaa lummas algupärasus" 19.03. "Eesti Päevaleht"

Jaak Prozes: "Ettevaatust Venemaa!" 1.06. "Eesti Päevaleht"

Jaak Prozes: "Vene müüdid soome-ugri vandenõust" 16.06. "Postimees"

Jaak Prozes: "Eestlased saadeti Marimaalt segaste põhjendustega välja" 23.07 "Eesti Päevaleht"

Jaak Prozes: "Kiidi talus tutvustatakse soome-ugri rahvaid" 04.08. "Eesti Päevaleht"

Kersti Sepper: artikkel ajakirjale "Life in Estonia" winter 2005/2006

Kersti Sepper: kaasabi J. Lauliku artiklile "Rohke Debelakk käis ..." TV Nädal, nr 40/2005

Konstantin Zamjatin: "SURNA kroonika 2005", Fenno-Ugria infolehe 1/2006 jaoks

Konstantin Zamjatin: "Venemaa rahvusregioonides rikutakse sõnavabadust ja põlisrahvaste õigusi" koostöös MariUver portaali ja Eesti Inimõiguste Instituudiga, avaldatud vene ja inglise keeles www.mari.ee leheküljel 13.05.

Konstantin Zamjatin: "Head uudised saamidele, aga mitte Venemaa saamidele" (kirjutatud augustis)

8. FU TÖÖTAJATE ETTEKANDED, ESINEMISED MEEDIAS

1.8.1. Ettekanded

Jaak Prozes: "Mari saaga" Fenno-Ugria Hõimuklubis 05.10.

Kersti Sepper: ettekanne "Koostöö hõimurahvastega" rahvusvahelisel koostööfoorumil "Barclay" hotellis Tartus 9.–10.09.

Konstantin Zamjatin: "Udmurdi ja Eesti sarnasused" Rapla Ühisgümnaasiumis ja keskraamatukogus 24.05.

Konstantin Zamjatin: "Marimaa olukorrast" Põhjamaade

inimõiguste uuringute kursusel "Kollektiivsed õigused:

põlisrahvaste õigused ja keskkonna õigus" 5.–10.06.,

Tromsø/Sommarøya, Norra

(www.abo.fi/instut/imr/courses.html)

Konstantin Zamjatin: "Soome-ugri liikumised"

X fennougristide kongressil Joškar-Olas Marimaal

8.2. Esinemised meedias

•Jaak Prozes: umbes 100 raadio- ja 10 telesinemist, sh intervjuud teemadel: soome-ugri rahvaste olukord, Eesti Kunstiakadeemia ekspeditsioon, ingerisoomlaste kultuur-autonoomia, Hõimupäevad, olukord Marimaal

•Kersti Sepper: intervjuu Udmurtias Vene televisioonile (GTRK) 14.07.

•Kersti Sepper: intervjuu Udmurtias Vene televisiooni udmurdikeelsetele saadetele 15.07.

•Kersti Sepper: 4 intervjuud Udmurtias kohalikele raadiojaamadele 15.07.

•Kersti Sepper Kuku Raadios "Nipernaadi" otsesaates 28.08. kell 15–16.00

•Kersti Sepper ja Jaak Prozes Eesti TV saatesarja "Unetus" saates "Pagulased ja migratsioon" 29.08.

•Konstantin Zamjatin: esinemine ETV saatesarjas "Osoon" 8.04. teemal "Soome-ugri areaal"

•Konstantin Zamjatin: esinemine Kuku raadios teemal "Udmurdimaa" 14.06.

•Konstantin Zamjatin: esinemine Mari TV-s teemal "Marimaa muljed" 16.08.

•Konstantin Zamjatin: intervjuu saksa ajakirjanikule dr Marianna Butenschönile teemal "Viimased soome-ugri arengud" 07.12.

•Konstantin Zamjatin: intervjuu Soome-ugri rahvaste IV maailmakongressi kajastava dokumentaalfilmi "Suguvõsa kokkutulek" jaoks

9. MUU PIDEV TÖÖ

•nõustamine: soome-ugri üliõpilased, kõik soome-ugri-huvilised;

•saadetud/antud raamatuid ja teisi trükiseid Venemaa soome-ugri rahvaste rahvusraamatukogudele, ülikoolide raamatukogudele, asutustele ja aktivistidele

•hõimurahvastele ja Eestile huvipakkuvate andmete vahendamine

•Fenno-Ugria fotokogu täiendamine ja arhiveerimine

•Eestis elavate soome-ugrilaste ja nende organisatsioonide konsulteerimine

•kaasabi soome-ugri projektide koostamisel

Toimumas ja tulemas 2006

JUULI

2.—19.VII Joškar-Ola, Mari Eli Vabariik. **Mari keele ja kutluuri suvekursus**. Info: markaf@marsu.ru , andrilea@rambler.ru

6.—13.VII Kamajev, Võssokogorski rajoon, Tatarstani Vabariik. **Türgi ja soome-ugri noorte suvelaager "Tanbatör"**. Info: Ramaj Juldašev, tel.+7-917-232-84-03;yuldashev@bk.ru, 12345ramai@mail.ru, http://ramay-yuldash.narod.ru; Damir Šaihutdin, beznen_yul@mail.ru http://beznen-yul.narod.ru

8.—16.VII Udmurdi Vabariik. **Lastelaager "Šundōkar"**.

10.—17.VII Soome—Mari Eli Vabariik. **Reis Marimaale**. Info: Karjala Liit, Saija Pelvas, tel. +358-9 72881715; saija.pelvas@karjalanliitto.fi, www.karjalanliitto.fi

26.—27.VII Joškar-Ola, Mari Eli Vabariik. **Rahvusvaheline soome-ugri rahvaste bardilaulude festival "JulaVIJ"**. Info: tel. +7-8362 45-88-51, faks +7-8362 42-31-68; tymai_svetlakov@mail.ru

27.VII—16.VIII Ižkar, Udmurdi Vabariik. **Udmurdi keele ja kultuuri suvekursus**. Registreerimistähtaeg oli 1. mai 2005. Hind 220 Euro. Info: finugor@udm.ru , Natalia Kondratjeva, natkon@udm.ru, Dmitri Jefremov, dmiitjef@udm.ru.

28.VII—06.VIII Joškar-Ola, Mari Vabariik. **Soome-ugri rahvaste laager: 15 aastat I soome-ugri rahvaste laagri toimumisest**.

AUGUST

4.—6.VIII Perm. **Etnofuturismi festival "KAMWA"** programmi "Perm—Volga ringkonna kultuuripealinn 2006" raamides. Info: projekti koordinaator Natalia Šostina, tel. +7 909 10 24 822; kamwa@perm.ru , www.culturecapital.ru

5. VIII Mikitamäe, Eesti. **XIII Seto Kuningriigi päev**

5. VIII Tře/Mazirbe, Liivi Rand, Läti. **Liivi püha**

6.—15.VIII Melnišnõi Öb, Ust-Võmi rajoon, Komi Vabariik. **Etnokultuuri seminarlaager noortele peredele "Zarni šodos"**, registreerimistähtaeg 15. juuli. Info: tatyana_pyatkova@mail.ru ; alex_nati@rambler.ru , tel. +7 8212 24-88-33, faks +7 8212 24-57-78

11.—13.VIII Valgjärv, Eesti. **Kaika suvõulikuul**. Info: tel. 78 219 60, 533 22 153; wi@wi.werro.ee , triinu@wi.werro.ee

14.—25.VIII Turu, Soome. **Inimõiguste rahvusvahelise kaitse kursus edasijõudnutele**. Info: tel. +358-2-215 4713, faks +358-2-215 4699; johanna.bondas@abo.fi, http://www.abo.fi/institut/imr/courses.htm

14.—20.VIII Ižkar, Udmurdi Vabariik. **I rahvusvaheline teaduslik-praktiline etnofuturistlik festival-sümposion "Ser no tur"**. Info: tel. +7-905 8769485, faks +7-3412 506249; narodtvor@udm.net

24.—25.VIII Ižkar, Udmurdi Vabariik. **III Uurali ja Volga rahvaste regionaalne festival "Voršud"**, mis on pühendatud traditsioonilisele tantsule. Info: www.etnofutu.org.ru

28.VIII—2.IX Soome-Tveri Karjala. **Reis Tveri Karjalasse**. Info: Karjala Liit, Saija Pelvas, tel. +358-9 72881715; saija.pelvas@karjalanliitto.fi , www.karjalanliitto.fi

SEPTEMBER

17. X Tallinn, Eesti. **Maailma päeva tähistamine**

17.IX—21.IX Hantõ-Mansijsk, Vene Föderatsioon. **X teleprogrammide ja filmide festival "Kuldtrumm"**. Info: tel./faks +7 34671 3-22-78; lkorneeva@ugra-tv.ru, tel./faks +7 34671 9-37-87; buben@ugra-tv.ru

26.—29.IX Petroskoi, Karjala Vabariik. **Soome-ugri kirjanike IX kongress "Kirjanik-kirjandus-lugeja"**. Info: Irina Dobrõnina, tel./faks +7-8142-782875; irina@librari.karelia.ru; Natalja Tšikina, tel. +7-8142-769400, faks 781686; tchikina@krc.karelia.ru

OKTOOBER

9.—15.X Eesti. **Hõimupäevad (pühendatud soome-ugri rahvaste kultuurikontaktidele naaberrahvastega)**. Info Jaak Prozes tel. 6445 119, 50 12319; jprozes@eki.ee

18.—20.X Petroskoi, Karjala Vabariik. **Konverents "Muuseumid Põhja dimensioonis"**; registreerimis- ja teeside saatmise tähtaeg 15.03., aadress infokgkm@yandex.ru . Info: Tatjana Mošina, Denis Kuznetsov, dnkuz@yandex.ru , http://www.karelia.ru/~kgkm

19.—21.X Võru, Eesti. **Konverents "Läänemeresoome kodu"**, registreerimistähtaeg 30.06. Võru Instituudi koduleheküljel http://www.wi.ee, osavõtumaks 700 krooni (45 eurot). Info: Triinu Ojar, tel. +372 78 21960, faks +372 78 21315; wi@wi.werro.ee ,

28. X Lindora laati

Hantõ-Mansijsk, Venemaa. **Temaatiline seminar "Emakeeled haridussüsteemis"**

NOVEMBER

1.—3.XI Ižkar, Udmurdi Vabariik. **XIII rahvusvaheline telefilmide ja programmide festival "Soome-ugri maailm. Lootuse allikad"**. Info: GTRK "Udmurtia", tel. +7 3412 59-87-55

1.—3.XI Sõktõvkar, Komi Vabariik. **Ülevenemaaline teaduslik konverents "Venemaa soome-ugri rahvaste vaimne kultuur", pühendatud Anatoli Mikuševi 80-sünnipäevale**. Registreerimistähtaeg 15. september. Info: Marina Fedina, Jelena Ostapova, tel. +7-8212-435871; finugr@syktsu.ru

1.—3.XI Sõktõvkar, Komi Vabariik. **I rahvusvaheline etnofuturistlik soome-ugri moe festival "Finno-Ugric Art Style"**, registreerimistähtaeg 1.10. Info: tel./faks: +7-212- 44-03-40, 21-54-57; culture_komi@parma.ru , liliya77@inbox.ru

Saransk, Mordva Vabariik. **Konverents "Soome-ugri rahvaste IV maailmakongressi otsuste ja soovitude täitmine"**

17.—26. XI Joškar-Ola, Mari Eli Vabariik. **Rahvusvaheline soome-ugri teatrifestival "Maailmaklassikud: Sofoklesest Vampilovini"**. Info: tel./faks: +7-8362-630018; shketan@mail.ru , minkult@mari-el.ru

Fenno-Ugria Infolehe väljaandja:

MTÜ Fenno-Ugria Asutus,

Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn.

TEL +372 6445119, TEL/FAKS +372 6449270, fu@eki.ee

Toimetus: Jaak Prozes (vastutav toimetaja), Eha Viluoja, Siiri Ries